

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΣΥΛΟΥ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Κεφάλαιο 1: Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής

Την τελευταία δεκαετία, η Ελλάδα βρέθηκε αντιμέτωπη με ραγδαία αύξηση της παράνομης μετανάστευσης που είχε ως αποτέλεσμα τη συμφόρηση των εγκαταστάσεων υποδοχής και κράτησης λόγω του τεράστιου αριθμού ανάμεικτων μεταναστευτικών ροών και αιτήσεων ασύλου.

Για την αντιμετώπιση της κατάστασης και βάσει των πρακτικών που ήδη εφαρμόζονται σε άλλες χώρες της Ε.Ε., η Ελλάδα θέσπισε το Νόμο 3907/2011 για την ίδρυση της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής για την αποτελεσματική και ανθρώπινη διαχείριση των υπηκόων τρίτων χωρών που εισέρχονται παράνομα στη χώρα, με σεβασμό στην αξιοπρέπεια τους παραπέμποντας τους στις διαδικασίες πρώτης υποδοχής.

Η Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής, που έχει στελεχωθεί με δημοσίους υπαλλήλους εκπαιδευμένους από ειδικούς στον τομέα αυτόν και σε συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για Θέματα Ασύλου, είναι αρμόδια για τη συνολική διαχείριση της παράνομης συνοριακής διέλευσης των υπηκόων τρίτων χωρών που εισέρχονται στη Χώρα. Αποστολή της είναι να παρέχει πληροφορίες σε μετανάστες, να τους διαχωρίσει με σκοπό να προσδιορίσει τις ευπαθείς ομάδες και τους αιτούντες άσυλο, να προσφέρει ιατρική περίθαλψη όποτε χρειαστεί και/ή να τους παραπέμπει σε νοσοκομεία, να παρέχει ψυχο-κοινωνική υποστήριξη κτλ.

Η Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής θέτει συγκεκριμένες πολιτικές που στοχεύουν κυρίως στα εξής:

- Ενημέρωση των μεταναστών για τα δικαιώματά τους, ειδικά σε ότι αφορά τη διεθνή προστασία.
- Διευκόλυνση των μεταναστών να επικοινωνήσουν και να συνεργαστούν στενά με ΜΚΟ, Διεθνείς Οργανισμούς, νομική αρωγή, κ.τ.λ..
- Αποτελεσματικός διαχωρισμός των ευπαθών ομάδων και παραπομπή σε εγκαταστάσεις υποδοχής.
- Διαχωρισμός των Ασυνόδευτων Ανηλίκων, Ευπαθών Ομάδων, Αιτούντων Άσυλο κ.τ.λ.
- Σύντομη παραμονή των μεταναστών στα Κέντρα που δεν θα υπερβαίνει τις 25 μέρες.
- Παροχή ψυχολογικής υποστήριξης στους μετανάστες.
- Στενή συνεργασία με τη νέο-ιδρυθείσα Υπηρεσία Ασύλου – τα γραφεία ασύλου θα φιλοξενοούνται στα Κέντρα Πρώτης Υποδοχής ώστε οι διαδικασίες ελέγχου των αιτήσεων για διεθνή προστασία να ξεκινούν άμεσα με την υποβολή της αίτησης.
- Εξακρίβωση των πραγματικών προσφύγων και αποτροπή της κατάχρησης του συστήματος ασύλου.
- Διευκόλυνση της Εθελούσιας Επιστροφής σε συνεργασία με τον Δ.Ο.Μ. και άλλους φορείς.

Επιπλέον η Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής έχει αναπτύξει σχέδια έκτακτης ανάγκης, για να αντιμετωπίσει τον αυξημένο αριθμό παράνομων αφίξεων σε περιοχές όπου δεν υπάρχουν Κέντρα Πρώτης Υποδοχής. Ειδικότερα, η Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής σχεδιάζει τις Κινητές Μονάδες, για να λειτουργούν ως ομάδες ταχείας αντιμετώπισης προκειμένου να παράσχουν επί τόπου υπηρεσίες Πρώτης Υποδοχής καθώς και να βελτιώσουν τις Συνθήκες Πρώτης Υποδοχής κυρίως στα νησιά όπως επίσης και στην ηπειρωτική χώρα.

Κεφάλαιο 2: Άσυλο στην Ελλάδα

Προς υποστήριξη της υλοποίησης του “Ελληνικού Σχεδίου Δράσης για τη Διαχείριση της Μετανάστευσης και του Ασύλου”, διάφορες δράσεις όπως προβλέπονται στο Προεδρικό Διάταγμα, έχουν εκτελεστεί από την Ελληνική Αστυνομία σε στενή συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για Θέματα Ασύλου.

Για τον σκοπό αυτό, κατά τη διάρκεια του 2013, η Ελληνική Αστυνομία θα αναπτύξει νέες δράσεις ή θα συνεχίσει εκείνες που έχουν ήδη αναληφθεί και θα ενισχύσει την υπάρχουσα συνεργασία με τους προ-αναφερόμενους βασικούς εταίρους, καθώς και με τα Κράτη-Μέλη της Ε.Ε.

Ειδικότερα, οι συγκεκριμένες δράσεις αποτελούνται από τα παρακάτω:

- Διασφάλιση της αποτελεσματικής πρόσβασης στη διαδικασία ασύλου με:
- Ενημέρωση του υπάρχοντος πληροφοριακού υλικού για τους αιτούντες ασύλου.
- Δημιουργία πληροφοριακού υλικού για τα Ασυνόδευτα Ανήλικα (UMs).
- Καθιέρωση της διαδικασίας διαχωρισμού για τα ευπαθή άτομα.
- Διορισμός εκπαιδευμένων/πτυχιούχων διερμηνέων για την πρωτοβάθμια διαδικασία ασύλου.
- Βελτίωση της ποιότητας της διαδικασίας ασύλου με τις εξής ενέργειες:
- Συνέχιση των εκπαιδευτικών σεμιναρίων για το προσωπικό που είναι αρμόδιο για την εξεταστική διαδικασία (πρωτοβάθμια διαδικασία).
- Συνέχιση των εκπαιδευτικών σεμιναρίων για το προσωπικό που είναι αρμόδιο για την εξεταστική διαδικασία (δευτεροβάθμια διαδικασία).

Βελτίωση της διαχείρισης των συσσωρευμένων εκκρεμών υποθέσεων (**backlog cases**) με τις εξής ενέργειες:

- Επίσπευση της μείωσης του συνολικού αριθμού συσσωρευμένων εκκρεμών υποθέσεων (προσφυγές) μέσω διοικητικής διαδικασίας.
- Θέσπιση μιας συνολικής διαδικασίας διαχείρισης για τις εκκρεμείς υποθέσεις προσφυγών.
- Ολοκλήρωση της εξέτασης των ενεργών εκκρεμών υποθέσεων προσφυγών.

Η νέα αυτόνομη Υπηρεσία Ασύλου, που έχει στελεχωθεί με δημοσίους υπαλλήλους εκπαιδευμένους από ειδικούς στον τομέα αυτό και σε συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για Θέματα Ασύλου, θεσπίστηκε με το Νόμο 3907/2011, και θα είναι αρμόδια για την εκδίκαση όλων των αιτήσεων για διεθνή προστασία με την έναρξη της λειτουργίας της.

Ο στόχος της Υπηρεσίας Ασύλου είναι η εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας και η τήρηση των διεθνών υποχρεώσεων της Χώρας αναφορικά με το καθεστώς αναγνώρισης των προσφύγων και γενικότερα η χορήγηση διεθνούς προστασίας σε υπηκόους τρίτων χωρών που έχουν φύγει από τη χώρα τους λόγω βάσιμου φόβου ότι θα υποστούν δίωξη για τους λόγους που καθορίζονται στη Σύμβαση της Γενεύης του 1951, ή για λόγους που αιτιολογούν επικουρική ή προσωρινή προστασία.

Για την επίτευξη του σκοπού αυτού, η Υπηρεσία Ασύλου αποβλέπει σε:

- Παραλαβή και εξέταση αιτήσεων, για διεθνή προστασία, που υποβάλλονται στην Ελλάδα και πρωτοβάθμια λήψη απόφασης για αυτές.
- Ενημέρωση των ατόμων, που κάνουν αίτηση για διεθνή προστασία, σχετικά με τη διαδικασία της αίτησης καθώς και με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτήν.

- Συλλογή και εκτίμηση πληροφοριών για την οικονομική, κοινωνική και πολιτική κατάσταση που επικρατεί στις χώρες προέλευσης των αλλοδαπών υπηκόων και συνεχής παρακολούθηση των εξελίξεων στις χώρες αυτές, σε συνεργασία με τις αρμόδιες, για αυτόν τον σκοπό, λοιπές Ελληνικές και ξένες αρχές, σύμφωνα, κυρίως, με τις σχετικές διεθνείς συμφωνίες.
- Παροχή σε υπηκόους τρίτων χωρών, που κάνουν αίτηση για διεθνή προστασία, καθώς και σε δικαιούχους διεθνούς προστασίας της ταυτότητας και των ταξιδιωτικών εγγράφων που προβλέπονται από τον νόμο.
- Επεξεργασία αιτήσεων για την επανένωση οικογενειών προσφύγων.
- Διευκόλυνση των αιτούντων σχετικά με τις υλικές συνθήκες υποδοχής, σε συνεργασία με άλλους αρμόδιους φορείς.
- Προετοιμασία νομοθετικών κειμένων και διοικητικών πράξεων για θέματα της αρμοδιότητάς της.
- Συνεργασία με κυβερνητικούς φορείς, ανεξάρτητες αρχές και μη κυβερνητικές οργανώσεις, οργανισμούς και φορείς της Ευρωπαϊκής Ένωσης και διεθνών οργανισμών για την πιο αποτελεσματική εκπλήρωση της αποστολής της.

Η Υπηρεσία Ασύλου, επίσης, θα συνδράμει στο σχεδιασμό της Ελληνικής πολιτικής σε σχέση με τη διεθνή προστασία και θα συνεργαστεί με διεθνείς και ευρωπαϊκούς οργανισμούς στους τομείς που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά της.

Η νέα Αρχή Προσφυγών, που επίσης ιδρύθηκε με τον ίδιο Νόμο και διοικητικά υποστηρίζεται από την Υπηρεσία Ασύλου, θα εξετάζει δευτεροβάθμια τις προσφυγές εναντίον αρνητικών αποφάσεων για αιτήσεις διεθνούς προστασίας. Η Αρχή Προσφυγών αποτελείται από ανεξάρτητες τριμελείς επιτροπές με εξουσία λήψης αποφάσεων, η οποία θα υποβοηθείται από επαγγελματική Γραμματεία.

Κεφάλαιο 3: Υποδοχή των Αιτούντων Άσυλο, των Ευπαθών Ομάδων και των Ασυνόδευτων Ανηλίκων

Η υποδοχή των Αιτούντων Άσυλο, των Ασυνόδευτων Ανηλίκων και των Ευπαθών Ομάδων αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της διαχείρισης των ανάμικτων μεταναστευτικών ροών.

Μέχρι τώρα, το Σύστημα Υποδοχής έχει υπαχθεί υπό την ευθύνη διαφόρων Υπουργείων, συγκεκριμένα, του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και μέχρι πρόσφατα, του Υπουργείου Εργασίας. Μετά από τις πρωτοβουλίες του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, η αρμοδιότητα Υποδοχής θα μεταβιβασθεί στο Υπουργείο αυτό και συγκεκριμένα στην Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής.

Υπό το πρίσμα αυτών των εξελίξεων, η Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής έχει κάνει όλες τις απαραίτητες ενέργειες ώστε η μεταβίβαση της ευθύνης από το Υπουργείο Εργασίας στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη να γίνει ομαλά, με το να διατηρήσει τις καλές πρακτικές και εμπειρίες και να καταστεί πιο αποτελεσματική και πιο κατάλληλα προσαρμοσμένη για την εξυπηρέτηση των συγκεκριμένων αναγκών.

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, μεταξύ άλλων, ειδική προσοχή θα δοθεί στα εξής :

- εκπαίδευση του προσωπικού
- διατήρηση των ήδη εφαρμοζομένων πρακτικών με θετικά αποτελέσματα
- καθιέρωση περισσότερο αποτελεσματικών τρόπων για τη λειτουργία των Κέντρων Υποδοχής
- στενή συνεργασία με σημαντικούς φορείς, όπως ΔΟΜ, ΕΟΧ, Ύπατη Αρμοστεία για τους Πρόσφυγες των Ηνωμένων Εθνών
- συνεργασία με ΜΚΟ για τη λειτουργία των Κέντρων καθώς και με άλλους παράγοντες

- έλεγχο ποιότητας

Επομένως, όλα τα θέματα τα σχετιζόμενα με τη μετανάστευση και το άσυλο θα βρίσκονται κάτω από την ίδια 'στέγη', γεγονός, το οποίο θα καταλήξει σε μία πιο αποτελεσματική διαχείριση που θα ακολουθήσει τα ίδια standards και τις ίδιες διαδικασίες.

Κεφάλαιο 4: Προ-αναχωρησιακά Κέντρα

Αντιμετωπίζοντας την τεράστια πρόκληση μίας εκτεταμένης ροής παράνομων μεταναστών τα τελευταία χρόνια, η Ελλάδα προχώρησε στην ενίσχυση των εξωτερικών συνόρων, δηλαδή των νοτιο-ανατολικών εξωτερικών συνόρων, καταλήγοντας σε μία πάνω από 90% μείωση της εισόδου παράνομων μεταναστών.

Δυστυχώς, μια και όλοι οι παράνομοι μετανάστες δεν εμπίπτουν στη σφαίρα της προστασίας ασύλου και / ή της Υποβοηθούμενης Εθελουσίας Επιστροφής και Επανεένταξης των προγραμμάτων του ΔΟΜ, η Ελλάδα είναι υποχρεωμένη να ακολουθήσει διαδικασίες επιστροφής με βάση τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό του Δουβλίνου και τις συμπεφωνημένες Συμφωνίες Επανεισδοχής.

Το πολύ χαμηλό ποσοστό επιστροφής, που οφείλεται σε δυσκολίες με τα αλλοδαπά προξενικά γραφεία, δημιουργεί δυσχέρειες στη διαδικασία επιστροφής και, επομένως, ανάγκη για μεγαλύτερη χωρητικότητα στα προ-αναχωρησιακά κέντρα. Επομένως, η Ελλάδα εγκαθιστά νέα Προ-αναχωρησιακά Κέντρα, τηρώντας τις διατάξεις της Ευρωπαϊκής Οδηγίας για τις Επιστροφές, με σκοπό να φθάσει μέχρι το τέλος του 2013 η συνολική χωρητικότητα των Προ-αναχωρησιακών Κέντρων από τον παρόντα αριθμό των 3.700 ατόμων στον αριθμό των 10.000 ατόμων προκειμένου να καλυφθεί μέρος των άμεσων αναγκών.

Κεφάλαιο 5: Επιστροφές-Παροχή Υπηρεσιών

Η εφαρμογή της αποτελεσματικής πολιτικής επιστροφών αποτελεί προστιθέμενη αξία και θέμα βασικής σημασίας για την Ελλάδα προκειμένου να αντιμετωπιστεί η διαχείριση της μετανάστευσης και να διασφαλιστεί η ακεραιότητα του συστήματος ασύλου.

Για το σκοπό αυτό, το Αναθεωρημένο Σχέδιο Δράσης επικεντρώνεται σε δυο βασικές κατευθύνσεις:

- Προγράμματα υποστήριξης και συγχρηματοδότησης για την εθελουσία επιστροφή με μέτρα επανένταξης και
- Εφαρμογή αναγκαστικών επιστροφών όταν δεν είναι πλέον εφικτή η εθελουσία επιστροφή. Στο πλαίσιο αυτό, η εφαρμογή των σχετικών Συμφωνιών Επανεισδοχής αποτελεί ένα σημαντικό παράγοντα.

Σύμφωνα με την Απόφαση Αρ. 575/2007/ΕΚ που καθιερώνει το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επιστροφών για την περίοδο 2008 μέχρι 2013 ως μέρος του Γενικού Προγράμματος Αλληλεγγύης και Διαχείρισης των Μεταναστευτικών Ροών, τα Συμπεράσματα του Συμβουλίου από 2 Νοεμβρίου σχετικά με τις προτεραιότητες για την αποτελεσματική ανάπτυξη μιας κοινής πολιτικής επανεισδοχής, υπογραμμίζουν ότι οι Κοινοτικές συμφωνίες επανεισδοχής συμβάλλουν ουσιαστικά στην αποτελεσματική κοινή μεταναστευτική διαχείριση και διαδραματίζουν πολύτιμο ρόλο στην καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης. Αποτελούν σημαντικό στοιχείο στο πλαίσιο του διαλόγου και της συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Χωρών καταγωγής, πρώην διαμονής και διέλευσης των παράνομων μεταναστών.

Κεφάλαιο 6: Συνοριακός Έλεγχος

Αντιμετωπίζοντας την τεράστια πρόκληση της μεγάλης ροής παράνομων μεταναστών τα τελευταία χρόνια, η Ελλάδα προέβη στην ενίσχυση των εξωτερικών της συνόρων, των ανατολικών εξωτερικών συνόρων της Ευρώπης, την ενίσχυση των συνόρων του Έβρου, την εφαρμογή της ηλεκτρονικής επιτήρησης στα επιχειρησιακά κέντρα των συνόρων του Έβρου, την ολοκλήρωση του συνοριακού φράχτη και την τοποθέτηση σκαφών περιπολίας προκειμένου να ενισχυθούν οι περιπολίες του ποταμού. Αυτές οι δράσεις οδήγησαν σε περισσότερο από 90% μείωση στις εισόδους των παράνομων μεταναστών.

Ειδικότερα, εφαρμόστηκαν οι ακόλουθες δράσεις και στοχευμένα μέτρα:

- Ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου προκειμένου να διασφαλιστεί το απαραίτητο επίπεδο του Εθνικού Συντονισμού της Επιχειρησιακής Συνεργασίας
- Έλεγχοι στα συνοριακά σημεία διέλευσης σύμφωνα με τον Κώδικα Συνόρων Σένγκεν
- Πιο αποτελεσματική διαχείριση του προσωπικού και αναθεώρηση του εκπαιδευτικού συστήματος και,
- Βελτίωση της υποδομής και πιο αποτελεσματική χρήση των τεχνικών μέσων για την επιτήρηση των εξωτερικών συνόρων.

Η Ελληνική Κυβέρνηση έχοντας δεσμευτεί να ολοκληρώσει την καθιέρωση του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου (CEAS), υπογραμμίζει ότι η Αλληλεγγύη αποτελεί εξ αρχής σημαντικό συστατικό στοιχείο και κατευθυντήρια αρχή του CEAS, και επίσης αποτελεί βασική αρχή στη νομοθεσία της ΕΕ σύμφωνα με την οποία τα Κράτη μέλη θα πρέπει να μοιράζονται τόσο τα πλεονεκτήματα όσο και τα βάρη με ίσο και δίκαιο τρόπο.